

SZARVAS és VIDÉKE

TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap reggel.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt — kr. — Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Búza-utca, 1283. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények és előfizetési pénzek küldendők.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad

a Nyáczik Soma utóda ország.

Ugyanitt egyes számok is kaphatók.

Hirdetések és nyilttéri közlemények jutányos áron vétetnek fel.

A népszámlálás alkalmából.

A mai napon véget ért a népszámlálás országsszerte. A kiküldött népszámlálási biztosok írásba foglalták nemcsak azt, hogy mennyi s minő korú, nyelvű, vallású, állású stb. egyén lakik széles e hazában, illetőleg egy-egy község vagy városban; de alapos adatokat gyűjtöttek a nép egészségére és jólétére jelentékeny befolyással bíró lakásviszonyok felől is.

E népszámlálás alkalmával kétségtelenül tanúságos adatok lettek összegyűjtve, de ezek csak az esetben lesznek gyümölcsözőkké, ha minden község figyelembe veszi a saját adatait, s idővel okúl rajtuk.

Egy községnek nem elég csak azt tudni, a mit vele az adatok alapján hivatalosan közölnek, hogy t. i. hány lakosból áll a község, s azok miként oszlanak meg vallásfelekezetek szerint; melyik törvényhatósághoz, törvényszékhez, járáshíráshoz, szolgál-

birósághoz, posta-hivatalhoz stb. tartoznak, mert hisz mindezek általánosan tudva vannak. De szükséges tudnia pl. közegészségügyi állapotának elbírálásánál azt, hogy egy szobába hány lélek szorult, a község lakosságának minő a kor szerinti számaránya, vagyis: mennyi az egy éven alúli, s mennyi az 1—5; 5—10; 10—20. stb. korszak közötti egyének száma.

Azonban az életévek szerint összeállított halálozási statisztika még kevés tanúságot nyújt.

A halálozások elbírálásánál tudni kell azt is, hogy mennyiből hányan haltak meg — mert a halandósági statisztika legfontosabb részei közé kétség kívül az is tartozik, a mi az elhaltak kor közötti számarányára vonatkozik.

Ezt tudni nekünk annyival is inkább szükséges, mert nyilván való, hogy községünkben és vidékén a halálozási arányszám még mindig nagy s bár tudjuk, hogy minő korban és minő betegségekben pusztulnak lakos-

társaink, de az nincs felderítve, mely korból-minő arányban! Rendes viszonyok közt a zsenge korúak s az agastyánok között nagyobb mérvű a halálozás, s ki tudja, hogy köztünk mennyi a zsenge korú, s mennyi az agastyán? Lehet, hogy ezek aránylag közép arányszámban halnak, de akkor az a kérdés merül fel, hogy hát minő korban levők halnak rendkívüli számban?

Ha az államnak érdeke tudni mind azt, a mit az iveken kérdezt, annál inkább érdeke a községeknek. Ezért nagyon helyén való volt az a lelkiismeretes pontosság, mellyel népszámláló ügynökeink az adatok beszerzése körül eljárak. E nélkül az országos mozgalom által célzott több körülmény felderítetlen maradna, s a népszámlálásból nem sok előnyt méríthetnénk, holott annak rendszeres és pontos keresztülvitele minden rendezett és művelt államban nemcsak hasznos, de szerfelett szükséges intézmény.

TÁRCZA.

MEGÉRTIK EGYMÁST.

(Örök-Ifjú dal, melynek dallama is akad.)

Szomorú, szomorú nekem ez az élet;

Nem szeret, megvetett, az a kiért élek.

Mit tegyek, óh egek! hogy szerelmét bírjam?

Epedek, szenvedek: tán neki megírom?

Galambom, angyalom, a magas egekből!

Szeretlek, imádlak lellem melegéből.

Mért hallgatsz, sanyargatsz? hisz' értepedek,

A világ széleig utánad elmegyek.

Nem hiszek szavadnak, mert hamis a legény;

Sok leány, mint bárány, megjárta már szegény;

Hitt neki, lett neki szégyen a jutalma;

Elfonnyadt, leszűradt, mint a férges alma.

Verje meg, vesse meg az olyant az Isten,

A ki a mátkáját felejté kilincsen!

Fogadom, angyalom! mindenre, a mi szent,

Te bizatsz, számíthatsz; szavam esküt jelent.

Úgy legyen, kedvesem! szavunkat megálljuk,

Kézet rá, utána az Istentől várjuk

A napot, a papot, ki minket összeköt,

Örökös hűségre szent áldással leköti.

Csáko és az alföldi vadászat.

— Negyven-éves emlékek. —

— A „Szarvas és Vidéke” eredeti tárczája. —

Közli: Egy öreg vadász.

(Folytatás.)

Csáko s illetőleg az »Alföldi vadásztársulat« története, a régi latin: »Concordia re-z parvae crescunt,«-mondat igazságát újólag földeríté.

Azonban mielőtt közlésemhez fognék, helyén s célszerűnek vélem, a csáki pusztáról rövid leírását a tisztelt olvasónak bemutatni.

A csáki pusztát Békésmegye nyugati részében fekszik, Szarvashoz délkeleti, Orosháza felé kelet-északi irányban: távolsága Szarvastól mintegy 2, Orosházától 1½ Gyulától 3, Aradtól pedig 8 órai hajtás lehet. Csákoval határosak nyugat felől az orosházi legelő, és Balza gr. csáki és kondorosi, közvetve pedig Károlyi György és Lajos gr. szénási, Károlyi István gr. királyi puszták (ez utóbbi már Csongrádmegyében) és a szarvasi tanyák; észak felől közvetlenül Mitrowszky gr. és Aponyi gr. kondorosi, közvetve pedig az endrődi tanyák, Kárász és Wenkheim b.-féle Kondoros; kelet felől

a csabai határ, s azon túl Wenkheim László gr. gyönyörű kamuti pusztája; végre déli oldalon fekszik a nagy kiterjedésű csorvási, túl rajta a gerendási, sz.-tornyai és csabai puszták. Az illető tulajdonosok a vadászati jogot határaikban a csáki társulatnak ingyen átengedvén, annak tagjai mintegy 70—80,000 holdnyi területen szabadon s bántatlanul vadászhattak.

Csáki vidékre nézve jellemző, hogy a tulajdonosok illető határaikat körülárkoltván, az árkok partjaira sűrű akácfa-sorokat ültettek; de voltak még ezenfölül majdnem minden pusztában közepett nagyobb faiskolák és erdőcskék. Ez okozta, hogy a vidék — a szem szűkebb láthatárokra lévén szorítva s a rónaság egyhangúságát elvesztvén, — igen széppé vált, a vadászat pedig a gyakran előforduló árkok ugrása és fásorokon való áttörés által előállt nagyobb s kisebb akadályok miatt érdekes nyert. A csáki pusztát is, — a többiekhez hasonlólag — három sorban ültetett fasor szegte be: a pusztán átvészelt három főút pedig szintén fasorok és árkok által volt a többi határtól elválasztva; a vadásztanyától déli irányban fekvő erdőcske, és a tanyája körül magasra emelkedő faültetvények emelék a termények vidék szépségét.

A népszámlálás adatai a főtebb körvonalozott specialis érdekektől eltekintve is biztos mutatói annak, hogy valamely nép kormányzása, törvényei, társadalmi viszonyai, egészség- és közoktatásügye helyes, egészséges alapokon nyugszik-e. Hogy a létező viszonyok mellett a nép fejlődik és gyarapodik-e anyagi és szellemi tekintetben vagy pedig annak ellenkezője történik-e?

A nép szaporodása egyik biztos jele annak, hogy közgazdasági viszonyai a könnyű megélhetést és boldogulást biztosítják-e? A lakosság lehető nagy számán nyugszik az ország ereje, hatalma, tekintélye minden tekintetben.

Ezért tekintünk mi reményelt várakozással a népszámlálás eredményei elé, mely hű tükre lesz községünk tízéves fejlődésének és haladásának.

Adja isten, hogy kedvező képet mutasson!

Dr. Simkovics György.

Jenner, Pasteur, Koch.

— A három oltási mód. —

Közli: *Alexius.*

Azon örömhír, a mely hozzánk is eljutott, t. i. hogy proff. Dr. Koch, a berlini egyetem orvostanára, oly gyógyszer-talált fel, mely a gümőkórnak nevezett bántalmat megszünteti, ez az örömhír, mely lázas izgalomban tart szakembert, laicust egyaránt, ez bírta engem arra a lépésre, hogy tisztelt olvasóimnak e tárgyról kisebbszertű tájékoztatást adjak, egybekapcsolva a már ismert két oltási móddal.

Az imént leírt csáki pusztán tehát 1851-ben vadásztak az alföldi vadászok először.

Október 20-tól kezdve tartattak a vadászatok december 3-ig, midőn a nagy hideg és beálló tél a társaságot eloszlásra kényszerítette. Volt mindössze 20 vadászat 11 fogással, a vadászatban részt vevő úr-lovások száma 28, a vadászatra hozott mindenféle húslovaké pedig 69-re ment.

Ugy hiszem, hogy az, ki csak futólag s fölületesen tekint is ezen év eredményeire, összehasonlítva azt a következő évekkel, úgy találja, hogy szerfölött gyöngye lett a mulatság, pedig az így gondolkodó véleményében, — mondhatom — nagyon csalódik, mert épen ellenkezőleg, igen jól mulattunk. Igaz, hogy a falka nem volt tökéletes, a kopók egyenetlenek, egy része előre elnyargalt, míg a nagyobb rész hátul, messze hátul követte az elsőket, de a szükség találekony és így a sebes kopók nyakába seréket akasztván futásukat megnehezítettük, s a falka azonnal jobban működött együtt. A falka-vezető (huntsman) *Battyányi* László gr. egyik lovásza volt, ki több évvel azelőtt a ladányi falka mellett mint ostorász (whipper-in) szolgálatot tett.

Mielőtt azonban a tulajdonképeni tárgyra kifejtéséhez fognék, jónak látom kijelölni a gümőkór helyét a betegségek között. Nem oly könnyű dolog ez, mint a milyennek látszik első tekintetre, mert mi sem volna könnyebb, mint egyszerűen odavetni, hogy a gümőkór egy fertőző bántalom, a melynek előidéző oka a gümő-pálcika. (*Bacillus tuberculosis*). E meghatározás egy szakférfiúnak elegendő, míg ellenben tisztelt olvasóimnak nem, mert nincsenek a fertőző bántalmakról, a fertőzés módjáról kellőképen tájékozódva, a melynek tekintetbe vételével a fertőző bántalmak között lényeges különbség mutatkozik. — A közvetítés, mely a fertőző bántalmaknál szerepel, három alapra vezethető vissza; ezek: a levegő, a talaj, az ivóvíz. Ez mindannyiunk előtt ismeretes, ellenben a következők nem; t. i. hogy vannak oly fertőző bántalmak, a melyeknél a kórnemző anyag a szervezetben kívül fejlődik, s bejut a szervezetbe, de az soha egyénről egyénre át nem vihető. Ilyen pl. a váltóláz, mely mint többen állítják, plasmodiumok által feltételeztetik; — vannak továbbá oly fertőző bántalmak, melyeknél a kórnemző anyag közvetlen, vagy közvetett érintkezés által vihető át egyénről egyénre, mint pl. a himlő, a vörheny.

A fertőző bántalmak harmadik szakaszát azon bántalmak alkotják, a melyeknek kórcsírái az emberi szervezetben kívül fejlődnek, de valamely úton, bejutnak a szervezetbe tüneteket okoznak, s a szervezetet egy u. n. átalakulási szakban elhagyják, elhagyják a nélkül, hogy ez állapotban újra képesek volnának fertőzni. Ezeket egy névvel miasmaticó contagiosus bántalmaknak nevezzük, — mint a milyen a hasi hagymáz, a hányászokelés stb. Ezekhez a bántalmakhoz kell felvennünk, habár kérdőjellel a gümőkórt is, mint fertőző bántalmat, a mennyiben, mint tudják tisztelt olvasóim, a bántalmak tova terjedése a

tuberculosus bacillusnak a szervezetbe való jutása által van feltételezve. — A kórhatány vagy kórcsira a legtöbb esetben a levegőből, a légző úton keresztül jut a szervezetbe s lesz az u. n. tüdőgümőkór, a mely a leggyakoribb s csak majd másodszorban fejlődik ki a többi szervek gümőkórja. — A szervezetbe való bejutás után hosszabb, rövidebb időtartam elteltével tüneteket okoz, s a genyes köpettel együtt a szervezetet elhagyja. — Így állana az eset akkor, ha a bacillusok nem szaporodnának, továbbá a később következő újabb fertőzés el lenne kerülhető. — Ezt azonban kizárni nem lehet, minnek következtében a tuberculosis fertőző bántalomnak mondható.

Ennyit említék csupán a fertőző bántalmakról általában, s ezt is a láttór tisztaságának fenntartásáért teszem az önök kedvéért, tisztelt olvasóim, hogy a későbbiek annál inkább megérthessék. A továbbiakban arról lesz szó, hogy a fertőzést követő jelenségek meddig lappanganak, s mikor törnek ki, szóval arról, hogy heveny-e vagy pedig idült; mert tudni kell, mikor nevezzük a bántalmat hevenynek? Akkor, ha a fertőzés után rövid idő telt el, s már a tünetek jelentkeznek, míg az ellentétes eset nevezeték idültnek. — Ugyanakkor már figyelembe veendő az is, hogy a fertőzés az egész testre kiterjedt-e, vagy csak helybeli. Továbbá a hajlamra és mentességre vonatkozó adatok is méltánylandók, ámbár, hogy ez mennyit, s mit ér, annak kifejtését elhagytam, mert meg vagyok róla győződve, s tisztelt olvasóim belátják, hogy ennek concret esetbeni eldöntése igen nehéz.

En a magam részéről a fertőző bántalmakra vonatkozólag az innuitást kétségbe vonom, e helyett azt állítom, hogy a fertőző hatány az érintkezés, az együttlét dacára sem jutott a szervezetbe. — E mellett bi-

Igaz az is, hogy a vadászathoz igen keveset értett, de azt, mi nála hiányzott, a vadász urak közül egyik vagy másik pótolván, a társaság közös erővel iparkodott a falkát együtt tartani, s működéseiben segíteni. Tudta ugyan mindenki, hogy a huntsman hivatásának megfelelni nem képes, azonban volt egy nagy érdeme is, a kopókat igen jól tartotta és bére csekély volt, mire az akkori társaságnak, szegény állapotában nagyon is kellett ügyelni. Mindenki iparkodott, a mennyiben tőle telt, a sportot előmozdítani, miben a tökélyrejutás reménye ingerlő nyújtott, s végre a vadászat örömeinek hosszas nélkülözése után jól mulattunk, örvendettünk azon, hogy újból vadászhatunk, szóval oly boldogoknak éreztük magunkat, mint a szünidő alatt hazatérő diák, midőn egy rossz pony-n még rosszabb agarakkal nyulászni mehet. A kis étterem visszazengte a vadászatról hazatért lovások vigágát, szóval a vidorság Csákon ütötte föl sátrát. Az ebéd és alvás közötti időt vagy vig társalgás, vagy testgyakorlatok foglalták el, melyekben mindenki részt vett, feledve korát, s magát úgy érezvén, mintha visszavarázsolva volna a virágzó fiatalság szép éveibe. Röviden: a hat heti vadászidő alatt, mindenki arczán a boldogság s

öröm jelei látszottak, és az új magyar *Mel-tonban*, minék Csákót tréfásan elkereszteltük, feszelen, de illedelmes vigság s kedv honoltak.

Ugyanaz évben sikerült ifj. *Battyányi* István grófnak az első csáki vadászversenyt életbe léptethetni. A nemes gróf, kinek kedvencez foglalatosságai közé tartozott a pályára való lödimitás, s kinek fáradhatlan működése a sport ezen neme körül, nem különben e szakban gyűjtött alapos tapasztalatai általánosan elismervék, ki végre nemcsak honunkban, de a külföld előtt is mint pályalovas, jó hirben állt, azon nézetből indulván ki, hogy nem elég a lovak győzősségét kipróbálni, hanem gyorsaságukat is szükséges ismerni, és hogy ennél fogva a pálya lévén az egyedüli eszköz ennek tökéletes megítélésére, szükséges volna ott, hol annyi lovas, annyi jóval gyülekezik össze, versenyeket is alakítani, — ezen eszmét megpendítette a társaság előtt. A javaslat általános tetszéssel fogadtatott, s még ez évben megtörtént az első kísérlet.

Mielőtt az 1851-iki évtől búcsút vennék, szükségesnek tartom még az akkori-ban Csákon levő épületeket, melyek magunknak, és lovaink- s ebeinknek is hajlékul szolgáltak leírni. A tanya délnyugati

zonyítanak azon bántalmak, melyeknek fertőzői viszonyai jobban ösmertek, mint a takonykór és orbáncz stb. — Mindezek arra a meggyőződésre bírják az embert, hogy a fertőzés alapfeltétele az, hogy a szervezet valamely helyén a hámfedezet hiánya miatt a fertőző hatány bejutására meg legyen adva az alkalom. — Ugyan e nézet mellett szól egy igen elterjedt bántalom is, a melynek tárgyalását szántszándékkal mellőzöm, annyit azonban erkölcsi kötelességem megnyugtatóra ki kell mondanom, hogy ez a bántalom az, amelyről szól az ismeretes mondás: »Megbűntetem az atyák vétkeit a fiakon negyed-iziglen.«

Eddig elé láttuk azt, hogy a fertőzés milyen úton halad, milyen feltételek szükségese a fertőzés létrejöttéhez, nem is említve a minden élő lény életben maradására szükséges viszonyokat.

Az orvostudomány haladó gyakorlati tudomány is lévén, folytonos kísérletezés színhelye, a mely kísérletek végeredménye az elmélet, mely a legtöbb esetben megváltoztatja a gyógymódot is. — Gondoljunk csak vissza azon időre, midőn még a védhímlő-oltás nem volt behozva, — gondoljunk vissza arra a borzasztó pusztításra, mit a himlő hajdan okozott. — ma minderről fogalma sincs annak, ki a betegségek történelmével nem foglalkozott. — Itt csak néhány példát idézek Hecker szavai szerint, hogy a XVII. században Európában 450,000 ember pusztult el himlőben, Poroszországban 1796-ban 24,646 ember, majd később ugyancsak Poroszországban 1803-ban 40,000 ember életét oltotta ki a himlő. — Arról, hogy mily pusztítást végzett a himlő más világrészekben, keveset szól az irodalom, s csak egy pozitív adat van közölve, mely a következő: 1520-ban Cortez serege Mexicóba vitte át a himlőt, mely ott eddig ismeretlen volt, míglen be nem mutatta

magát s 3 millió embert ölt meg a betegségek utálatosabbika.

Európában a VI. században kezdődött a himlőjárvány uralkodni, s egész a XIX. század elejéig dühöngött, a midőn Jenner angol orvos, kezdeményezésére általános lett a védekezés tehénhímlő-nyirkkal védőoltások alakjában. — Mai nap a védhímlő-oltások által erős korlát áll a himlő terjedése előtt s most jobban félünk a diphteritistől, a cholérától, mint a himlőtől, mert ez ellen van fegyverünk a phiolában, a lansettában, míg az említett betegségek ellen oly biztos szerünk nincs.

Jenner, a himlőoltás buvára s felfedezője, maga említi tanára, szavait ki e kérdésére: »vajjon miért nem lesznek azon emberek himlősök, a kiknek kezén a tehénhímlő által okozott fekélyszerű seb van?« így válaszolt: »ne higgy semmit, hanem tégy kísérleteket!« Hunter professornak e rövid nyilatkozata elegendő volt arra, hogy Jenner 20 évig kísérletezzen s csak ezután adja nyilatkozatát a tudományos világ előtt 1798-ban. Az eljárásról, annak lényegéről nem szólok, mert az mindennapi dolog.

Az angol nép 1802-ben 10,000 font sterlinget, majd 1807-ben 20,000 font sterlinget adott nemzeti jutalmul a nagy Jennernek s végül 1857-ben felállította szobrát a Trafalgar Squareen. — A vívmány rendkívül előnyös, úgyannyira, hogy szemmel látható különbséget kapunk; mert pl. Triesztben 1777—1806-ig 1,000,000 emberre a himlőoltás előtt esett 14,046 halálozás, míg a védhímlőoltás után 1807—1850-ig csak 182 eset. — Míg tehát a védhímlő-oltás előtt egy millió emberre évenként 484, addig a védhímlőoltás után csak 4 haláleset esik a statisztika ezen adatai szerint. — Ugy hiszem, eléggé háládatos s jutalomdús volt Jennernek húsz évi buvárlata.

(Folyt. köv.)

Krajner Miklós.

Krajner Miklós, Szent-András községnek adóügyi jegyzője, f. é. január hó 5-én tétetett le nagy számú gyászoló közönség jelenlétében síri örök nyugalomába. Ki őt közelről ismerte, lehetetlen volt benne föl nem ismerni ama tisztá, puritán jellemet, mely napjaink realiztikus iránya mellett oly keveseknek tulajdona. Feddhetlen tiszta jellem, férfiban ritkán található szelid jámborság, igazi, őszinte, példaadó becsületeség valának az ő fénylő tulajdonai. Benne igazán megbecsülhetlen emberbarátot vesztett el a közönség. Róla el lehet mondani, hogy nincs ember, kit ő akarva valaha megbántott volna; az ő szelid humánus bánásmódjával még legnagyobb ellenségét is — ha ugyan lett volna — le tudta fegyverezni. Róla el lehet bizvást mondani, hogy úgy szállott sírba, mint ki embertársainak osztatlan tiszteletét, becsülését valóban kiérdemelte.

Bocsáss meg, dicsőült szellem! te az egyszerűség barátja, ha elköltözésed alkalmával szívémben szomorú halotti pompa nyilvánul, s a reád való visszaemlékezés közben köny gördül bánatos arcunkra, hisz reád emlékezve jól esik nekünk még a vérző fájdalom is! Bocsáss meg, ha halálozban olvasni kívánjuk életed bírálatát, hogy abból legyen alkalmunk téged tisztelni, csodálni, — okulni, s azon kívül jobba s nemesebbé tenni önéletünket, hogy így a nemes szívűségben igaz őszinteségben, emberbaráti szívűségben a te példádát követhessük. A te életed olyan kép volt, mely nemesak a te nemes lényedet tükrözte hiven vissza, de melyben az élők közül igen sokan megláthatják a saját kicsinységüket. Mint ember, tiszta fogalommal bírtál az ember hivatásáról, felismerted az igazat, a jogost; de szándékosan soha senkit meg nem

szélén nyúlik el két hosszú épület nyugat-tól kelet felé, egyik a másikatól mintegy 30 ölnyi távolságra; ezek képezik az istállókat. Egyik úgy, mint a másik, öt részre van osztva, melyek mindegyikében 12 lóra van hely, s melyeknek ajtai az épületek közt elnyúló térre nyílnak. Az istállók magasak és tágasak, s a lovak jól el vannak bennük helyezve. Az istállók mellett, észak felé schweizi izlésben épített alház emelkedik négy szobával, mely északtól délnek nyúlik, egy nyugatnak vonuló szarnynyal, melyben a konyha s a szükséges kamarák voltak. Az imént említett schweizi izlésű lakház átellenében áll egy nyugat s kelet közt fekvő hosszú alház folyosóval s abba nyíló 5 kis szobával. Ezen faültetvényekkel környezett, mintegy kert közepette fekvő épületek szolgálták lakásul a társaság tagjainak. Kelet felé fekszenek a gazdasági épületek, melyek egyikeben egy szerény ol, előtte deszkával körített udvarral, készített a falka számára. Így nézett ki Csáko 1851-ben.

Csak hamar híre futamodott, miszerint honunkban újból alakult egy vadásztársulat, hogy Csákon' vig vadászatokat tartanak; a falka lelkesítő zsibaja, hogy úgy mondjam, a hír szárnyain, messze elhallat-

szott, a vadászatot kedvelők szíveiben egy húr kezdett rezegni, s következő télen mindjárt a vadászatok első szakára többen jelentkeztek, kik tagokul fölvetetni vágytak. A társaság jövedelme ugyan szaporodott volna az új tagok által, s a vadászat érdekében igen sokat lehet vala tenni: azonban a lakások szükségben lévén a társaság az ajánlkozókat kénytelen leendett visszautasítani, ha Battány László gr. újból nem segít azon nyilatkozata által, miszerint terve lévén Csákóra nagyobb lakot építeni, ő azt még 1852-ben fölállítandja, s addig mig neki vagy családjának szüksége lehetne reá, kész azt a társulatnak átengedni. E nyilatkozat szerinti terv életbeléptetésének, sajátlag Battány László grófnak köszöni a társaság fölvirágzását. S így a társaság a jelentkezőket befogadván, tagjai számát annyira növelte, mennyire a hely megengedte, és már 1852-ben 34-re szaporodtunk.

Az 1852-dik évi tagok névjegyzéke következő: Almásy Dénes gr., Almásy György gr., Almásy Kálmán gr., Almásy Zsigmond, Andrásy Aladár gr., ifj. Battány István gr., Battány László gr., Bethlen József gr., Bolza gr. testvérek, Csékonics János, Döry Lajos Döry Lajos b., Festetics Gejza gr., Hunyady János gr., Inkey József, Inkey Zsig-

mond, Kárász Imre, Károlyi György gr., Károlyi Sándor gr., Mitrowszky Wladimir gr., Podmaniczky Frigyes b., Rudnyánszky Iván b., Szálbec György, Szapáry Antal gr., Szapáry Gyula gr., Szapáry István gr., Tisza Kálmán, Tomcsányi testvérek, Wenkheim Béla b., Wenkheim László b., Wenkheim Rudolf b., Wenkheim Victor b., Zichy Aladár gr., Zichy Pál gr.

Vadászat volt 34; — hajtattott 60, — fogatott 30 nyúl; résztvett 42 úrlovás, 106 különböző osztályú lovon.

Ez évben Csáko mind a vadászat, mind kényelem tekintetében tökéletes alakot öltött magára. A társulat pénzübeli viszonyai javulván, elhatároztuk: a régi falkán kívül, más nagyobb és sebesebb falkának beszerzését. A szerencse kedvezett, s így sikerült egy kitűnő jó falkának megszerzése, mely gyorsaságáról »sebes falkának« neveztetett. Az előbbeni évben vett falkában létező igen sebes kopókat ebbe soroztuk, s így történt, hogy a falkák egyenlők és igen jók is lévén, a vadászat érdekében kitűnőleg nyert.

(Folyt. köv.)

bántottál. Csillogni nem vágytál, egyszerű, humanus, nyájas, egyenes-lelkű voltál mindenkor.

... Ilyen volt a sirba költözött Krajner Miklós. Ah! de én még is tévedek! Ez a kép, mit itt róla rajzoltam, még igen halványan tünteti fel őt; érzem, hogy erőteljesen jellemeztem, de még is elég erősen arra, hogy benne felismerjük a ritka férfit, az igazi őszinte barátot, kiben senki soha nem csalatkozott.

Legyen áldott közöttünk jó emlékezetek!

Zih Károly.

MI ÚJSÁG?

— **Képviselői gyűlés.** Szarvas községe és a közbirtokosság tagjai között az egyezség tárgyában alispáni rendeletből a főszolgabíró elnöklése alatt megejtett szavazás megerősítése vagy elvetése tárgyában Szarvas község képviselői f. hó 8-án tartott gyűlésében 33 szavazattal 8 ellenében az egyezséget elfogadta. Hisszük, hogy az egyezség, ezen hosszan húzódó ügyben az annyira óhajtott békét valahára helyre állítandja, mert mindkét fél érdekében remélhető, hogy a felsőbb hatóságok eme határozatot megerősítendik.

— **Hymen.** Gabányi Elemér, megyei iktató, néhai Gabányi Frigyes ügyvéd fia, Nászód-Beszterezén, Erdélyben, a napokban jegyzé el jövődöbeli hitvestársul néh. *Hüttner* Antal leányát, *Augusztát* Tartós boldogság kísérje a megkötendő frigyet!

— **Halálozás.** Városunk egy régi, általánosan ismert tisztas alakja múlt ki f. hó 7-én özv. Kniesner Károlyné szül. *Filippinyi Zsuzsanna* asszony személyében. Temetése pénteken délelőtt díszes közönség részvétele mellett ment végbe, a sokat szenvedett agg nő földi maradványai felett nt. Achim Ádám főesperes mondott megható gyászbeszédet. Áldás legyen emlékezetén!

— **Vadászatok.** Folyó hó 3-án Szenes Elek tisztartó körvadászatot rendezett a csabacsüdi uradalmon, hol 21 úrvadász 111 nyulat ejtett el. Este a tisztartó vendégszerető házában kedélyes lakoma követte a fáradságos vadászatot. — Folyó hó 6-án pedig a halásztelki közbirtokosság tartott nagy vadászatot a nem rég gróf Károlyi Pistától megvett halásztelki pusztán, itt 26 puskás 134 nyulat lőtt és egy embert, kit egy szem strét szemén talált. Vadászat után a pusztai kastélyban jó paprikás és karcos mellett magas fokra hágott a hajtók és vadászok kedve, mit a cigányzene is fokozott. Szellemi táplálékról Benka Gyula és Mázor József gondoskodtak egy-egy pohárközöntő alakjában. Mindkét vadászatot gazdag nyúlállomány volt észlelhető, a mi most általános a vidéken; de félt, hogy a jövő vadász évszak annál szűkebb lesz vadban, mert az idei nagy hó miatt már is sok elpusztult.

— **B.-sztrandáson** az ártézi kutat f. év jan. 2-án délutáni 2 órakor kezdték fúrni s 6-ikáig 30 méternyire hatoltak.

— **Műkedvelői zenekar** alakult M.-Berény intelligens közönsége között. Hetenként rendszeresen tartanak próbákat, s az

eredmény már is reményen felüli. A bőjten valószínűleg fel is lépnek a nyilvánosság előtt.

— **Kondoros** — 20,000 frt! Mult szerdán képviselőtestületi gyűlés volt Kondoroson s ez alkalommal a Szarvas-mezőhegyesi vasút ügye is szőnyegre került. Kondorosra nézve e vasút életkérdés s így természetesen, hogy lelkes pártolásra talált az ügy s a képviselőlet egyhangúlag megszavazta az elnökség által pronopált 20 ezer forintot törzsrészcvény vásárlására. A gyűlésen jelen volt Geist Gyula nagybirtokos több kérdésre nézve szolgált felvilágosítással ez ügyben s ajánlotta, hogy a pénzt ne szerezze kölcsön útján a község, hanem kivétel útján hozza össze, s azon feltételhez ragaszkodjék, hogy a Szörhalomtól Kondorosra tervezett szárnyvonak el ne ejtessék.

— **A korcsolyázás** testedző sportjára kitűnő idő jár. M.-Berényben, hol a város körül nincsenek közelben alkalmas korcsolyázó helyek a megalakult korcsolyázó egyesület tagjai számára a város keleti oldalán épült gőzmalom mellett műleges korcsolyapályát készíttetett. Tervezve volt zeneszó melletti korcsolyázás is, de az erős hideg a bárna fiúk hegedűjébe befogyasztotta a hangot.

— **Öngyilkosság.** Zúvodon György 65 éves napszámos, szerdán virradóra felakasztotta magát. Tettének indító oka ismeretlen. Valószínűleg pillanatnyi elmezavar vitte e szomorú lépésre.

— **M.-Berényben,** Hegedűs Mihály ügyvéd Northon-kút furatását kezdte meg udvarán. Előzetesen gépészét, *Fekete* Gézárt küldte el az ilyen kutak fúrási procedusát tanulmányozni, s most ezen költségnek gyümölcsét maga fogja élvezhetni, — ha jó vizet találnak. Kíváncsok lenné, hogy sikerüljön, ha már ártézi kútra nincs kilátás.

— **Beküldetett.** Nyilatkozat. Alólirottak előtt Haviár Dani és Dr. Lengyel Sándor urak a közöttük a f. évi január 8-án tartott képviselői gyűlésen felmerült összeszólalkozás békés kiegyenlítéseül kijelentették és pedig Haviár D. azt, hogy ama kifejezését, miszerint Dr. Lengyel Sándor a regale-közbirtokosságnak általa behajtott követeléseivel be nem számolt, úgy értette, mikép: »a behajtott követeléseket hiányosan szállította be, azokat visszatartotta.« — Viszont Dr. Lengyel Sándor ezzel szemben ama nyilatkozatát, hogy: »hazugság«, visszavonja. Kelt Szarvason, 1891. évi január 9-én. *Mikolay Mihály, Dr. Szemző Gyula, Dr. Salacz Oszkár, Dr. Reizmann Adolf.*

— **Baldácsyánom.** A kondorosi evangélikusnak, a bányakerületi közgyűlés 85 frtnyi segélyt szavazott meg a néhai Br. Baldácsy-féle alapítványból,

— **Kik olvassák a »Szarvas és Vidéke«-t?** Előfizetőink az újévben *II. közlemény:* Gr. Uiberacker Ottóné (*Csabacsüd*) Bosnyák Károly uradalmi igazgató (*Varanó*) Horváth Antalné (*Nagy-Körös*) Turek Jaroslávné (*Kálnó*) Cserniczky József uradalmi ispán (*Csabacsüd*) Kresmarik Juliska, Kikinday Cázár szakaszmérnök (*Békés*) özv. Kalmár Sámuelné, Bugyis Andor gyógyszerész, Harsányi János vendéglős, Kristóffi János állatorvos, Hutiray László birtokos (*B.-Szentandrás*) Benka Pál tanító, Paál Ferencz közs. jegyző (*Orosháza*) Trunner Gott-

fried vendéglős, Liptay József ügyvéd, (*H.-Nánás*), Szarvasi kaszinó, Keresztényi Gyula birtokos (*Szentandrás*), Mioltorisz István gyógyszerész (*Eperjes*), Regale-közbirtokosság, (*Szarvas*) Oláh Antal ref. lelkész (*Öcsöd*), Kiskéry Etelka (Gyula), Horváth Béla tanító (*Tót-Komlós*) Rohoska Mihály főszolgabíró (*Gyoma*) Sas-vendéglő, Konstantinovics György birtokos, Szarvasi takarékpénztár, Kohn Márton birtokos (*Öcsöd*) Bárány Miklós kereskedő, özv. Nyácsik Sománé, Ruisz Gyuláné (*Mezőhegyes*) Medveczky József gyógyszerész, Szarvasi függetlenségi kör, Dr. Szendy Károly közs. orvos, (*Pitvaros*) Dr. Mikolay István közs. orvos, *Lusztig Miksa* birtokos, Lukács János (*Sofronya*) Szarvasi Polgári kör. *Folytatjuk.*

— **Halálozás.** Krajner Miklós B.-sztrandás község adóügyi jegyzője f. év január hó 4-én meghalt. Ritkán temetnek aglegényt oly igaz részvétellel, mint őt. Nem volt családja — de voltak barátai, rokonai, polgártársai, kik nagy számban és könnyezve kísérték sirjához. Mint barát, mint rokon, mint jegyző, szeretve élt s minden barátja, rokona és ösmerőse fájdalmára halt el élte delén, 46 éves korában. Legyen emléke áldott s nyugalma örök.

— **Népesedési kimutatás az öcsödi ev. ref. egyházban.** Az 1890-ik évben született: 164 fi — 145 nőnemen levő egyén, összesen: 309. Elhalt: 135 fi — 124 nő, összesen 259, tehát szaporodott: 29 fi — 21 nő, összesen: 50 egyénnel. Házasságra lépett: 66 pár. Úrvacsorával élt: 829 férfi, 1080 nő, összesen: 1909 egyén. — Adakoztak: néh. Nagy László az egyház részére: 10 frtot a szegények számára: 10 forintot, néh. Kohn Mártonné 30 frtot.

— **Szomorúan végződött a szerdán Halásztelken rendezett körvadászat,** s nem csekély mérvben hatott lehangolólag az est beálltával mulatni vágyó s mulatozó Nimródokra. A hajtók egyikének, *Roszik* (Mucha) Györgynek ugyanis a vadászat végéfele egyik szemét vigyázatlanság következtében kilőték. Hogy a balesetnek vajjon a vadászok egyike, vagy pedig maga a szorencsétlenül járt hajtó volt-e az oka? nem tudhatni.

— **Népmozgalmi kimutatás.** B.-sztrandáson az 1890-dik évben született: 118 fi, 133 nő, — 251. Egybekelt: 66 pár. Meghalt: 80 fi, 99 nő. — 179. Az elhaltak közül tanyákról hoztak 22-öt, pusztákról 21-et. A születettek száma a halottakét 72-vel haladta meg. Elhalt napszámos és cseléd osztályból 95; földmives osztályból 61. Elhalt mint hajadon 64, nőtlen 59, férjes 24, nős 17, özvegnő 11, özvegy fi 4. Törvénytelen 5. Halvaszületett 5.

— **Pályázat ösztöndíjra.** A tanító- és tanítónő képezdei növendékeket illető évi 100 frtos Bésán-féle ösztöndíjak tizenhárom állomására pályázat nyitattik. Ezen állomásokra az országban levő tanító vagy tanítónőképezde növendékei pályázhatnak vállalkútönbség nélkül. Az illető folyamodó keresztlevelével, legutóbbi tanulmányi bizonyítványával, szülei vagyoni állapotáról, testvérei számáról, az esetleg már nyert ösztöndíjról vagy segélyről és erkölcsi magaviseletéről szóló iskolai, illetőleg községi bizonyítványokkal felszerelt és a vallás-közülatásügyi m. kir. Miniszterhez czimzett folyamodványok, az állami képezdek-nél az igazgató-tanácsához, a többiek-nél pe-

dig az illető képezde igazgatójához 1891. évi február hó 1-ig, ezek által pedig Ráth Károly, fővárosi főpolgármester urhoz, mint a Bésán-féle alapítvány gondnokához (lakik Budapesten IV. ker. Zöldfaútcza 9. szám) 1891. évi február hó 15-ig terjesztendők. Megjegyeztetik, hogy a folyamodványok magyar nyelven szerkesztendők s a nem magyar mellékletek hiteles magyar fordítása is csatolandó. Hiányosan felszerelt vagy elkésve beadott folyamodványok tekintetbe nem vétetnek. Gyulán, 1890. decz. 23-án. B á n h e g y i István kir. tanfelügyelő.

— **Eljegyzés.** özv. Deák Ignácznénak szép leányát, *Irmát* a napokban jegyezte el Simon Károly helybeli fiatal iparos.

— **A fillérestételekből** tegnap tartották meg az utolsót a — farsang előtt. Most már néhány hétre bezárulnak az ovoda ajtai a szombati időtöltések előtt, helyet engedve a nagyobb szabású táncestélyeknek. Bőjtben folytatni fogják a fillérestételeket.

— **A nőegylet jelmezes társas estélye** iránt, — mely f. hó 17. tartatik — nagy érdeklődés mutatkozik úgy a helybeli, mint a vidéki intelligencia körében. Eddig 10 szép fiatal leányról tudjuk, hogy jelmezben fognak megjelenni; ki milyen jelmezben jön, azt természetesen nagy titokban tartják, hogy annál nagyobb legyen a meglepetés.

— **A népkörben.** János bácsi: »Hát már mir' nem prenumeralunk »Szarvas is Vidiki«-re újévtől óta? — Misa bácsi: Csag elég nekünk »Szarvasi Lapok«, ezt lehet hamar kiolvasni, másig ujsagba sok a betu.«

— **Templom-karzatot** szándékozik építeni a kondorosí ev. egyház, mely célra a halásztelki birtokos társulattól két hatalmas vasoszlopot kapott ajándékba kőalapzattal. Köszönet érte az adományozóknak!

— **Uj gőzmalom** tuljd. M.-Berényben a Hoffmann-féle gőzmalmot megvette, igazában pedig követelésébe átvette *Graepel Hugó*, bpesti gépgyáros s a malmot megnagyobbíttatja s műmalommá alakíttatja át.

— **Váratlan körvadászat.** Az utóbbi napok zord időjárása, a szegény nyulakat arra is rászorítja, hogy napi élelmők megszerzése végett bejönnek s ilyenkor, ha olyan irányból riasztatnak meg, hogy menekülési vonaluk utcába esik, gyakran megesik, hogy minden habozás nélkül neki rontanak az utcának, s üldöztetve eljutnak a város közepébe is. A múlt év utolsó napján egy ilyen nyúl *Békésen* a kath. templom melletti *Técsy-féle* üzletbe szorított, honnan azonban a jegy nélküli vadászok nagy bosszúságára üzés közben sikerült bőrét néhány vakmerő ugrással megmenteni.

— **Vesztett elmarás.** özv. *Lux Jakab-né* bataboi tanyáján saját kuttyája a kézen megmarta. A kutya elpusztíttatván! a boncolásnál kitűnt annak vesztettség. Sérült nő rögtön Bpestre utazott *Högyes* tanárhoz, hogy magát beoltassa.

— **Népmozgalmi adatok Csorváson.** 1890-dik évben a csorvási rkath. egyházban született 105, és pedig 41 fiú és 64 leány. Meghalt 84, szaporulat 21, házasságra lépett 14 pár. Az ág. hitv. ev. egyházban született 92, és pedig 44 fiú és 48 leány Meghalt 41, és pedig 24 fiú 17 nő. Szaporulat 51, és pedig 20 fiú és 31 leány. Házasságra lépett 16 pár. A helv. hitv. ref. egyházban született 48, és pedig 23 fi, 25 leány. Meghalt 34, szaporulat 14, házasságra lépett 10 pár. Szaporulat a 3 egyházban 86, és 40 pár.

— **Pártoljuk a magyar ipart.** Hazafiassá kötelességet kívánunk teljesíteni, midőn az évforduló alkalmával, mint egy új decenium kezdetén, ismételve felemeljük szavunkat a hazai ipar pártolása érdekében. Iparunknak ma már számos ága nemcsak kiállja a versenyt a külfölddel, hanem azt sok tekintetben felül is mulja. Ott van például többek közt a pótkávé, mely ma már minden háztartásban kiegészítő részét képezi az ázsiai szemes kávénak, mivel annak hevítő és izgató hatását ellensúlyozza. S a pótkávékat eddig mind külföldről importálták hazánkba úgy, hogy csupán ez egy cikért évente 2 és fél millió forintot fizetünk a külföldnek. *Szalády Antal* fővárosi gyáros és kereskedő e bajon segíteni óhajtván, Hungaria gyógykávégyárát úgy rendezte be, hogy mindig friss, kitűnő pótkávéval szolgálhasson a közönségnek, S tényleg Szalády gyártmányai jóságuk, tartósságuk, kitűnő zamataik és szép színök által minden tekintetben fölülmulják az összes nemű külföldi készítményeket. *Hungaria kávé táp- és gyógykávéját* már régen ismeri a nagy közönség. E kávé gyomor-, bél- és fejbajokban orvosok mint magánosok által kitűnő házi szernek van elismerve nemcsak itt benn az országban, hanem külföldön is, hol ép oly elterjedésnek örvend, mint idehaza. Már az 1885. évi budapesti orsz. kiállításán be volt mutatva Szalády gyártmánya s kitűnő minőség és versenyképeségért nagy éremmel lett kitüntetve. Azóta megjelent Szalády „*Hungaria*” és „*Szalády kávé*”-jával majd minden kiállításán és mindenütt a legelső kitüntetésben részesült. Ez évben is három helyen mutatta be gyártmányait: Lüttichben (Belgium), Bécsben és az aradi kiállításán. Nem maradt el sehol a jury egyhangú elismerése, mert a lüttichi kiállítás *arany*, a bécsi és az aradi pedig *ezüst éremmel* tüntette ki Szalády gyártmányait. Ily sokirányú s általános elismeréssel szemben szinte feleslegesnek véljük e kitűnő pótkávékat bővebben ajánlani és méltatni, de szemben a külföldi pótkávék nagy elterjedtségével s azok ok nélküli sőt káros dédelgetésével hazafiassá kötelességünk mindenkit, de különösen a magyar háziasszonyokat felhívni, hogy honleányi buzgalommal karolják fel a hazai ipar eme kitűnő termékeit s ne adjanak ki pénzt behurczolt idegen s mindig rosszabb pótkávékért mikor itt közel hozzánk a jó hazai gyártmány: a Hungaria-kávé és a Szalády-kávé, melyeket ha felkarolunk, nemcsak háztartásunkban értünk el megtakarítást, hanem a hazai ipar ügyének is szolgálatot teszünk.

CSARNOK.

A G E N I E.

— Humoreszk. —

Irta: Botka József.

Elismert igazság, hogy lángeszű férfiak ritkán születnek realiticius századunkban; s ha elvétve még is akad vagy egy, annak lángeszét irigységben leledző emberlarsai épen nem hajlandók elismerni, s kellőleg méltányolni.

Pedig a csodák világa még nem tűnt le! — Legalább nekem volt — nem tudom szerencsém vagy szerecsétlenségem-e — is-

merni egy ilyen geniet, egy ilyen lángeszű férfit a maga valóságában.

Tőszomszédunkban lakott diákkoromban. — Egyébiránt a borbély-művészetet űzte, s Dániel Liborius Jerábeknek hívták.

Hanem azért, hogy »csak« borbély volt, s hozzá ilyen czífra nevet viselt, végtelen megvetéssel nézett reánk, diákokra, ha réztányérral ékeskedő ajtaja előtt elhaladtunk.

Lévén ő az a lángész, ki mindenhez értett!

Hogy mi az a »minden« — nehéz lenne elsorolnom.

Először is mindenféle nyelvből világnyelvet szerkesztett. — Beszélte a francia, angol, német, magyar s tudja Isten még mely nyelveket... csehül. — Mindennemű gyűlésre pontosan eljárt, ott lelkesen diktózott, s roppantúl csodálkozott elmaradt iparos társain, midőn látta, hogy azok nem értik szavait. — Ebből folyólag az irodalommal is foglalkozott, s büszke volt, ha a vidéki és fővárosi lapok megemlékeztek cikkeiről a »szerkesztői üzenetek« között. Irt: »Oroszország kaján törekvései«-ről — »a chinai büntető codexről«, — »aphiloxera családi életéről« s más ilyen divatos témákról. — Faragott rettenetes örökmozgonyokat fűzfából; festett borzalmas alakú sarkányokat; játszott cziterán és fadorombon; tenyészlett három lábú tengeri malacokat; fordította Schiller műveit, s fodorította a színész urak és színész asszonyok parókáit; festett tulipánokat a menyasszonyok ládájára; s irt rettenetesen hatásos drámákat, mikben a primadonna egy font arsenicumot vesz be, a hős szerelmes ágyúval öngyilkolja agyon magát, a tenor gégesorvadást kap, a többi szereplő is ki mérget vesz, ki a negyedik emeletről ugrik le; (azért darabjai csak négyemeletes házzakkal bíró városokban voltak előadhatók), míg végre a darab végén csak a szegény sugó maradt életben, s ez is a borzalamtól meghatottan éjfél után egy órakor felverte az öreg Mózsit álmából, bevágta nála a szerepkönyvet három huszasban, s ment »az vig magyarhon« vigasztalást keresni.

Végre olyasvalamibe kapott Dániel Liborius Jerábek, a mit még sohasem próbált. — Szerelmes lett!

Egy társulat vetődött városunkba, s ennek tagjai kénytelenek voltak az ő művészetét venni igénybe, lévén hősünk városunk egyetlen szórótelenítő hevenyészte.

Szegény Jerábek! míg a culissák mögött a különféle alakú és nemű fejeket vette kezelés alá, addig szíve hő szerelemre gyulladt a társulat egyik tagja, a szende Verebessy Emerenzia iránt.

Pedig e szerelem csak kinokat okozott neki. — Szeretett... és féltékeny volt. — Azt vette ugyanis észre néhány nap mulva, hogy a szép Emerenzia kisasszony szívesen fogadja ugyan az ő igyenes szolgálatait; de még szívesebben társalog Harcsássy urral, a társulat comicusával.

Lehetetlen leírnom, mennyit szenvedett szegény Dániel Liborius Jerábek nem annyira szerelme, mint inkább féltékenysége folytán. — Igen, rettenetesen szenvedett.

Pedig ő szeretett volna nem szenvedni!

A szenvedés mellé — mióta szerelmes és féltékeny volt — mindenben szörnyű nagy »pech«-je volt. — Egyik masinériájá-

nak kerekéi oly bomlottól kezdtek forogni, hogy majd minden pomádés tégeye áldozatul esett; a fodorító vassal a hős szerelmes fülét sütötte ostyává, a miért viszont ez dobta ki az ajtón; egy gyűlés alkalmával, a mint a felfordított cukor-hordó tején javában szidná az átkos kormányt, az ármányos hordó feneke beszakadt. s Dániel Liborius Jerábek a láthatár — azaz a hordó alá — fűnt hallgatói nem csekély örömeire; s mindezek betetőzéseül majd nyakát törte, midőn lúdtollakból csinált szárnyaival repülni próbált. — Szerencsére csak a szomszédék faláról repült le.

Szóval, nagy vala Dániel Liborius Jerábek uramnak az ő szívfüjdalma.

Pedig, hogy Emerenzia kisasszony szereti, abban biztos volt. — Hogy ne? hisz nem nevetne mindig, ha őt látja — ha nem szeretné!

— Ez jó jel! — gondolá. — De gondolt még egyebet is, azt t. i., hogy ő nem tűri tovább ezt a bizonytalanságot, s nyilatkozik.

Ezen szándéka leggyorsabb kivitelére a 60 fokra emelkedett féltékenység ösztökölte.

Egy nap, úgy estefelé, felöltö ünneplő »kvekker«-jét, nyakkendőjét hódító görcsre kötötte, haját a »Byron« felbodorította s s elindult.

Emerenzia kisasszony — ki nem is sejté, mily szerencse fenyegeti a közel jövőben — a szinpadon időzött, s nem levén előadás, a megfigyeltokozott »culissák« javításával foglalkozott.

Még félig sem volt kész munkájával, midőn a hátsó függöny mögül Daniel Liborius Jerábek »teljes díszben« bujt elő.

Emerenzia kisasszony megszeppent. Régen vette ő már észre, hogy a kecses hajművész nem hiába keresi fel a szinpadon, a culissák mögött, a mikor is akarva nem akarva többször társalgott vele... tanuk nélkül — de eddig mindig sikerült kitérnie az érdemes férfiú szerelmi ömlengései elől.

Emerenzia kisasszony — mint a fogóba szorult czinke — megadta magát sorának. — Lemondással — mint a levágni való bárány — járult Dániel Liborius Jerábek elé, s legnagyobb előzékenységgel sietett tőle megkérdezni:

— Ah! ön itt? minek köszönhetem e váratlan szerencsét?

Dániel Liborius Jerábek, mielőtt felelt volna, felnézett, lenézett, szétnézett s csak azután, kérdé szigorú, vallató hangon:

— Hol volt Nassád ma délután 4 órakor?

— Én? én? Harcsássy asszonynál valék.

— Hát tegnap?

— Akkor is őt voltam bátor meglátogatni.

— És tegnap előtt?

— Tegnap előtt? várjunk csak.... igen! tegnap előtt a kis erdőben sétáltam, ha jól emlékszem.

— Nos, nem jól emlékszik! csalódik kisasszony! Nassád ma, tegnap, tegnap előtt, meg azelőtt, szóval minden nap nem Harcsássynénál, hanem drágalátos fiacskájánál mulatozott!

Emerenzia kisasszonynak szörnyen fúrta oldalát a nevetés, de türtőztette magát s lehető nyájasan felelt:

— És ha úgy volna is, mi bűn van ebben uram!?

— És Nassád még kérdezni meri? hát elfeledte, hogy mióta társulata itt időz, én ingyen fodoritom frizuráját? Nassád napról napra hiteget! Elfeledte, hogy nekem ígéreteket, szerelmi vallomásokat tón! ah! Nassád kétszínű, nem akar emlékezni azon időre, midőn karjaim átölelték, s ajkaink összeforrtak!

— Mit mond? kérdé Emerenzia kisasszony bámulva — én tettem volna önnek szerelmi vallomásokat? én öleltem, csókoltam volna? mikor, ha szabad kérdenem?

— Mikor? ne is igazolja magát, miután az ügysem érne semmit! És még azt kérdi, mikor? hát Nassád mitsem tud ama szebb világról, mit álomnak neveznek? midőn azt, kit szeretünk, szabadon csókoljuk... öleljük... és... és...

— De édes Jerábek úr, én csak nem lehetek felelős önnek álmaiért? — Uram én Istenem, ön álmodik, s én tartozom akként cselekedni mint...

— Micsoda? még rágalmazni merészel azzal, hogy nem szerel? Kisasszony tudja-e, hogy ön... Nassád... ez botrány... ez vért kíván... érti?

— Hát, mit tegyek, hogy bocsánatát kiérdemeljem? kérdé Emerenzia hátrálva a dühös imádó előtt.

— Mit tegyen? Hallatlan! hahaha! még azt kérdi, hogy mit tegyen? Hallod ezt védszentem, nepomuki János; — Nassádnak kötelessége valósággá tenni álmaimat! Karja közé szoríthat! Tartozó kötelessége engem szeretni, miután tettetése által úgy is kiérdemelte szívemet, — Nassád, én öntudatos férfiú vagyok! Nassád engem elcsábított, s most a végtetekig akar vinni!

— De édes uram...

— Nem, nem vagyok édes, keserű vagyok! Jól tudja, hogy nagyon is behálózott! És Nassád haboz? hah! valóban inkább megbocsátanék egy csókot, mint valójának ezen chamaeleoni színváltozását! Hanem hát legyen! Végezzünk! még egyszer kérdem, akar-e engem szeretni a sirig, meg a siron túl is? Igen, vagy nem?

— Jaj! milyen pompás lenne most kint lenni, — gondolta Emerenzia kisasszony,

— Nos? semmi?

— Kedves uram, — kezdé végre Emerenzia — adjon gondolkozási időt legalább!

— Nem! — válaszoljon most... rögtön..., mert különben nem állok jól semmiért, — menydörgé szerelmesünk bosszuló Cheruhként közeledve.

— De kérem, nyugodjék meg, legyen okos!

— Nem, nem! nem akarok megnyugodni, nem akarok okos lenni, semmit sem akarok! Én választ kérek most... rögtön, — riadt fel Jerábek egy székes karját megragadva.

Kint hirtelen nagy láрма támadt. — Jó napot! jó estét! hol van? tudjátok már? nem hallottátok — hadarta a szinlaposztó felesége. — Harcsássy, az a kópé, eljegyezte Emerenziánkat.

— Eljegyezte? Emerenzia kisasszony? — riadt fel Jerábek uram, s azzal mint a bűbön talált bibicz, esett vissza székére, mely menten összetört alatta.

Emerenzia kisasszony pedig a helyett, hogy két darabbá vált hős imádóját szedné fel a földről, sietett eltűnni.

Hogy mi történt hősömmel ezután, arról nincs tudomásom, de hogy szívfüjdalma nem okozta halálát, bizonyítja a következő véletlenül kezemhez jutott kishirdetés:

Sophronia, Anisia Borbála Psoták

és

Dániel Liborius Jerábek

jeggyesek.

KÖZGAZDASÁG.

A kukorica földjének előkészítése.

— *Ruisz Gyulától.** —

Az igazi földművelő tudja, hogy minden növény sikeres termesztésének legelső feltételét, a föld gondos előkészítése, művelése képezi. Ezt a feltételt a kukorica sem nélkülözheti.

Kukorica alá a földnek okszerű előkészítési módját a kukorica előveteménye és az a körülmény szabják meg, vajjon a kukorica trágyás földbe vettetik-e, vagy nem?

1. A kukorica előveteménye. Még nem olyan régen volt, hogy hazánk nagy részén, különösen a kövér-földű Alföldön, a parlag feltörése után kukoriczára búza, búzára ismét kukorica, sőt nem egy határ volt, a hol a kukoriczára éveken át újból kukorica következett.

Egyideig ment ez a rabló gazdálkodás: fizetett a búza is, a kukorica is. Csak hogy a szakadatlan búza-kukorica termesztés kivette a föld zsirját s eljött az idő, a mikor egyre vékonyabban eresztett a szérű, a szórólápátról egyre selejtesebb mag hullott alá s a magtár és göré fele üresen maradt.

A kukorica előveteménye tekintetében nem kényes. Jó földet és megfelelő időjárást feltételezve, minden növény után beválí. Mindamellet okszerűen cselekszünk, ha a termés fokozása céljából olyan növény után vetjük, mely a földről idején bekerül és a talajnak előkészítését megengedi. A kalászos gabonafélék azok, melyek legkorábban bétakaríthatnak; legalkalmasabb helye jut tehát a kukoriczának valamelyik kalászos növény után. Többnyire búza után vetik. Utána szintén minden növény jól díszlik; rendszerint azonban utána is kalászt szoktak vetni. Őszi vagy tavaszi gabona következék-e utána? azt a helyi viszonyok és a kukorica fajtája határozzák meg. Hidegebb vidéken vagy későn érő kukorica után őszt vetni bajos, mert a föld előkészítését és bevetését a későn lekerülő kukorica akadályozza; ilyen esetben többnyire tavaszi gabona lép nyomába.

Vannak esetek, midőn vetésforgón kívül vetetik. Írtás földön, új törésen a földnek művelt állapotba helyezését könnyíti meg. Télen kifagyott vagy férgek által elpusztított őszi vetések (repcze, buza) pótlására szintén alkalmas.

2. A kukorica trágyázása. A kukorica a legerősebb trágyázást is eltűri, mert kemény vastag szára nem engedi, hogy megdőljön.

*) Mutatvány a mezőhegyesi ménes uradalom derék intézőjének »A kukorica műveléséről« című művéből, mely az erdélyi gazd. egyet. irodalmi szakosztályának könyvkiadó-vállalatában jelent meg, mint a III. évfolyam 2. füzeté. Szerk.

Kukoricza alá nálunk többnyire csak istállótrágyát adnak, mesterséges és kevérekrágya (komposzt) e célra nálunk még kivételesen alkalmaztatik. Arra ügyeljünk, hogy a kukoriczaföldre csak az átértett ganéjt hordassuk; a szalmását másfelé fordítsuk, mert az, kivált, ha rosszul szántatik alá, utban lenne és a kukoricza ápolási munkáit nehezítené meg.

A trágya nyár utóján vagy ősz elején, ha ekkor készen nem lenne: a télen át összegyűjtött trágya tavasszal hordassék ki a kukoriczaföldre. Annak, a ki a kukoricza alá trágyáz, nem lehet eléggé ajánlani, hogy a szükséges ganéjt még nyár idején gyűjtse össze és azt ősz elején fuvarozza ki földjére. Ilyenkor még könnyebben felszabadul az iga, mint a sürgős tavaszi munkák idején; s ha trágyáját még tél előtt alá is szánthatja, úgy az jobban összeegyeződik a földdel, a kukoricza gyökérzete tehát hamarabb megbirkózik vele.

3. A föld előkészítési munkái. A legelső művelet, mindjárt aratás után, a mint az elővetemény betakaródott: a tarló buktafa-a. Az a célja, hogy az utban levő tarlómaradványokat és a föld színén elhullott gyommagokat föld alá hozza, ez által tehát a tarló elkorhadását és a gyomok kikelését előmozdítja. A korhadáshoz és a magvak csírázásához levegő szükséges, ez okból a tarlót buklatni csak csekélyen, legfeljebb 4 centyre szabad. E művelet többnyire több vasu hantó ekékkel eszközölik; a kinek ilyen nincs, közönséges ekével is eszközölheti. A buklató eke nyomában járjon a henger; ez a gyommagvak kikelését gyorsítja. A tarló erre csakhamar kizöldül; ha erőteljesebb gyomfejlődés mutatkoznék, a vasfogast nem szabad kimélni. A tarlóbuktatással fűadság nélkül sok gyomot kipusztíthatunk; megkönnyítjük és olcsóbbá tesszük általa a kukoricza kapálását. Ez a művelet tehát előhírnöke a kukoricza jövő évi ápolási munkáinak.

A földelőkészítés további munkálata a szerint alakul, a mint a kukoricza alá ősszel vagy tavasszal adunk trágyát, vagy pedig nem trágyázunk.

Az, a ki egyáltalában nem trágyáz, vagy tavaszra halasztja a trágyakihozást, még az ősszel, a mint ideje engedi, azonnal mélyen felszántja a földet. Az őszi szántás féltrágyával föler! A fagy megérleli, porhanyítja a hantokat, a nyitott föld magába veszi és a kukoricza részére megőrzi a téli nedvességet, hővet. Erre pedig az olyan léhdús növénynek, minő a kukoricza, igen nagy szüksége van. Ha e mellett mélyen is szántunk, még nagyobb a hasznunk belőle. A mélyen szántott föld még több vizet vesz fel és tart vissza a kukoriczának. Mélyen lazított földben a kukoricza gyökerei jobban kiképződnek, lejjebb hatolhatnak, mi által nemcsak a termés emelkedik, de a növény a szelek pusztításainak is inkább ellenáll.

A ki a kukoricza alá még ősszel akar trágyázni, iparkodjék a ganéjt a tarló kizöldülése és megfogasolása után azonnal kihordani, egyenletesen széttergetni, lehengerezni és 15 cent mélyen leszántani. A trágya alászántása (októberig e munkával készen kell lenni), következik a mélyszántás, melynek befejeztével a föld érdes ba-

rázákban hagyatik a tél porhanyító és érlelő hatásának kitéve.

Tavaszi nyitával, a mint a földnek nyirkossági állapota engedi, a kukoriczaföld munkái újból megkezdhetnek. A munkák sorában első a föld megfogasolása. Mentől korábban fogasolunk, annál tökéletesebb munkát végezzünk. A rögök kora tavasszal még nincsenek nagyon kiszáradva, jobban szétomlanak, ha ezeket a fogással idején szétveretjük elősegítjük a föld érését és gátat vetünk a talaj gyors kiszáradásának.

Ha a föld vetésig kigyomosodnék, a fogasolás ismételtetik.

A ki a trágyázást tavaszra halasztotta, boronálás után mindjárt kezdje meg a ganéj kihordását. Terítse el egyenletesen s közvetlenül a vetés előtt szántsa alá. Korábban, mint a vetés előtt, nem tanácsos alászántani, mert a felszántott föld a vetésig nagyon kiszáradhat.

Meteorológiai észleletek.

Szarvas, 1891. jan. 3—9-ig

Nap	Lég hőmérséklet					Szél-irány és erősség			Csap.	
	7. ó. r.	1. d. u.	3. ó. est	közép						
Jan. 3	-19.7	-13.8	-15.2	-16.2	CO	w1	w1			
4	-17.6	-14.5	-18.5	-16.9	CO	w1	Nw			
5	-19.7	-13.0	-9.6	-14.1	CO	CO	CO			
6	-5.6	-2.9	-4.0	-4.2	w2	N1	Sw		*	
7	-5.0	-3.2	-3.6	-3.9	S2	S1	N2	4.0	*	
8	-0.8	-1.9	-1.0	-1.2	S2	S2	CO	10	0	
9	-0.5	-3.0	-1.5	-1.7	CO	S1	N1	0.4	0	

Jelmagyarázat: A szélirányok jelölése éjszaki=N, keleti=E, déli=S, nyugati=W, éjszakkéleti=NE, délnyugati=SW. A csapadék alakjának jelölése: 0=eső, —=dörgés, —=dörgés villámlással, ny.=nyomok. x=olmos eső, *—hó

Vasuti menetrend.

Érvényes 1890. jun. 1-től kezdve.

Szarvas-Mezőtur sz. v.	indul d. e.	9:34
	érk. d. e.	10:20
" vegyes vonat	ind. d. u.	2:20
	érk. d. u.	3:16
Mezőtur-Szarvas személy vonat	ind. d. u.	5:30
	érk. d. u.	6:16
vegy. von.	ind. délben	12:39
	érk. d. u.	1:25

Aradról Budapest felé.

személyvonat	Aradról	ind.	délben	12:10
	Csaba	érk.	d. u.	1:42
	"	ind.	d. u.	1:54
	Mezőtur	érk.	d. u.	3:21
	"	ind.	d. u.	3:29
	Budapestre	érk.	este	7:45
Gyorsvonat	Aradról	ind.	reggel	7:45
	Csaba	érk.	d. e.	9:07
	"	ind.	d. e.	9:14
	Mezőtur	érk.	d. e.	10:38
	"	ind.	d. e.	10:34
	Budapestre	érk.	d. u.	1:55

Budapestről Arad felé.

Személyvonat	Budapestről	ind.	reggel	8:15
	Mezőtur	érk.	délben	12:22

"	ind.	"	12:28
Csaba	érk.	d. u.	1:53
"	ind.	d. u.	2:18
Aradra	érk.	d. u.	3:50
Gyorsvonat Budapestről	ind.	d. u.	2:00
Mezőtur	érk.	d. u.	5:17
"	ind.	d. u.	5:18
Csaba	érk.	d. u.	6:40
"	ind.	d. u.	6:47
Aradra	érk.	este	8:10

Felölő szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

VARGA JÓZSEF.

HIRDETÉSEK.

82.
891.

Pályázat.

Békésvármegye szarvasi járáshoz tartozó Szt-András nagyközségében üresedésbe jött II-od jegyzői állásra, melynek évi javadalmazása 600 forint készpénz és a munka körébe utalt magán jellegű teendőikért szabályrendelet szerint felszámítható díjakból áll, — ezennel pályázat hirdettetik. Felhívatnak pályázni óhajtok, hogy az 1886. évi XXII. t. cz. 74., illetve 1883. évi I. t. cz. 6. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket f. év február hó 5-ig e hivatalhoz annál inkább is benyujtsák, mivel a később beérkezett kérvények figyelembe vételni nem fognak.

A választás f. év február hó 7-én d. e. 10 órakor fog megejtetni.

Szarvas, 1891. jan. 6.

Krcsmárik,
hfőszolgabíró.

Ház-eladás.

OLÁH MIKLÓS tornatanárnak III. tizedbeli háza szabadkézből örök áron

ELADÓ

esetleg bárbe adandó.

Bővebb tájékozást nyújt a tulajdonos.

3—1

Kiadó lakás.

Pálinkás Jánosnak

509. számú háza

haszonbérbe

K I A D Ó

Értekezni lehet a tulajdonossal.

Zipser és König

Budapest, V. Váci-körút 24 sz.

ajánlja a kiadásában megjelent következő legnépszerűbb zeneműveket:

Allaga G. Népfelkelési Galopp.	—75 kr
Bahnert J. V. Irene Mazurka.	—75 »
Bánfi S. Holdvilágos éj keringő	1.20 »
Bátor és Hegyi. » Uff Király. I. II. füz. 3.	—75 »
Bátor és Hegyi. Lazuli Keringő.	1. — »
Bátor és Hegyi. Lazuli Polka Mazur.	—75 »
Bátor és Hegyi. Lazuli Induló.	—75 »
Bátor és Hegyi. Álom Keringő.	1. — »
Bátor és Hegyi. Lolott Keringő.	1. — »
Bátor és Hegyi. Katona induló.	1. — »
Bátor Seidor. Falun 10 magy. népdal	1.50 »
Bogdányi M. Salut á Cracovie Valse	1. — »
Bucalossi P. Dorothy Valse	1. — »
Dankó. Szegedi rózsák I. II.	2.40 »
Engländer L. Kiállítás induló	—75 »
Fekete G. Salut á Ivanovici	1. — »
Hegyi B. Alkonyatkor, 10 magyar népdal	1.50 kr.
Kleinecke R. Am Schwabenberg.	—75 »
Polka française	1. — »
Kleinecke R. Casino Walzer	1. — »
J. Ivanovici. Aurel Valse	1. — »
J. Ivanovici. La belle Roumaine Valse.	1. — »
J. Ivanovici. Cleopatra Valse	1. — »
Linka Camillo Valerie Valse	1. — »
Majör Gyl. Ünnepnepok	6. — »
Majör Jul. J. Der Lenz	—75 »
Majör Jul. J. Ich habedich geküsst	—75 »
Majör Jul. J. Ein Schrei	—75 »
Rosenzweig W. Vergangene Zeiten.	1.50 »
Potpouri	1. — »
Rosenzweig. Carola Keringő	1. — »
Scharf Róbert. Blümchenam Wege	—75 »
Polka française	1.20 »
Scharf Karl. Romancz hegedűre	1. — »
Serly Lajos. Marcia-Keringő	1. — »
Bátor és Hegyi. » Titkos csók. I. füzet	1.80 »
Bátor és Hegyi. » Titkos csók. II. füz.	1.80 »
Hegyi B. » Pepita. I. füzet	1.80 »
Hegyi B. » Pepita. II. füzet	1.80 »
Hegyi B. » Pepita. keringő	1.20 »
Hegyi B. » Don Gaspar induló	1. — »
Rosenzweig W. » Farniente. keringő	—90 »
Rosenzweig H. » Nach Groszwarden. Induló	—75 »
Rosenzweig H. » Emancipirte Frauen. Induló	—80 »
Geiger M. » Influenza. polka franc.	—75 »
Joachim M. » Am Donaustand. Polka schnell	—75 »
Ivanovici J. » La Serenade. kering.	1. — kr.

Sirkövek olcsón.

NYÁCSIK SOMA UTÓDA

első temetkezési intézete B. Szarvason.

RENDEZ

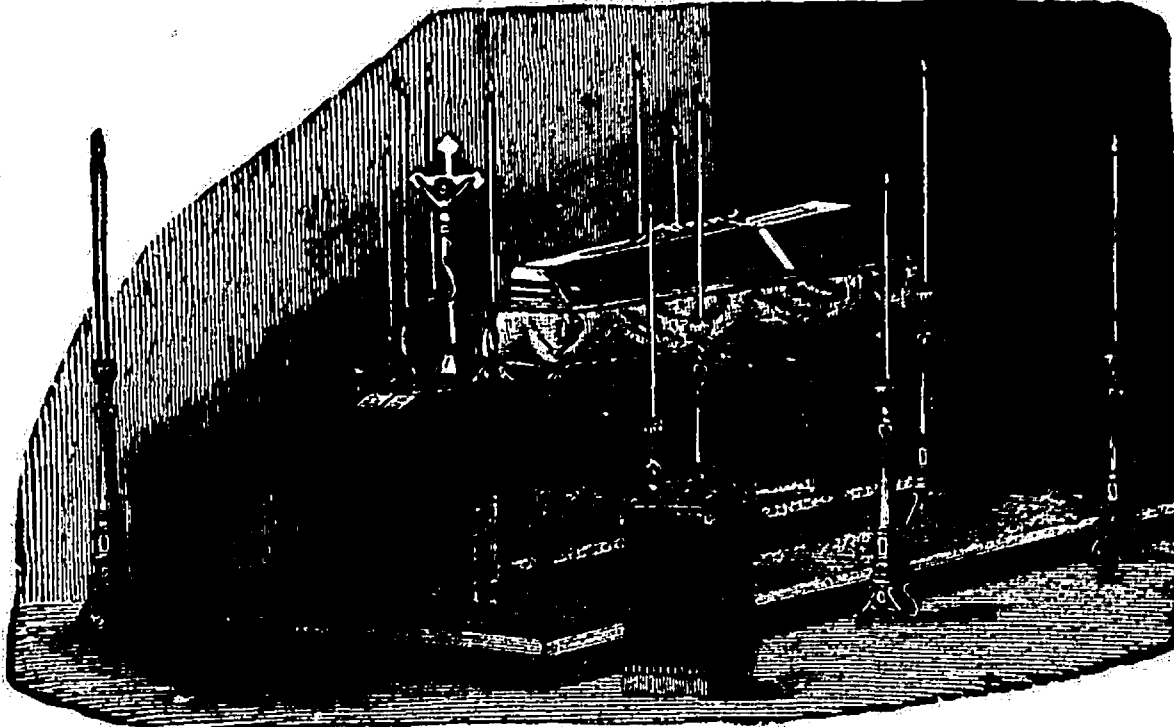
egyszerű és diszes temetéseket,

mérsékelt árait

figyelembe ajánlja.

Minden temetéshez

megfelelő díszítések.

RAKTÁRON

több, mint 60 drb különféle

FA- és ÉRCZ-koporsó,

koszorúk és szallagok,

valamint légmentesen zárt dupla

üveges érckoporsók.

Sirkövek olcsón.

Sirkövek olcsón.

3-2

Sirkövek olcsón.

HIRDETÉS.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, miszerint az ottani jóhírnevű kereskedő-czégnek,

RÉTHY SÁNDOR URNAK

eredeti és kifogástalan doboz-theánk és palaczk-rumunkban egy dúsan felszerelt eladási raktárt adtunk át. Az eladás budapesti eredeti áron történik. Együttal biztosítjuk a n. é. közönséget, hogy mindenkor főtörekvésünk leendő, kifogástalan minőségű árúk pontos kiszolgáltatása által általános teljes megelégedést kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

DIETRICH és GOTTSCHLIG

cs. és kir. udv. szállítók és thea és rum nagyker.

BUDAPESTEN.

6-6

ITALKIMÉRÉSI HIRDETÉS.

Alólirott van szerencsém különféle házilag kezelt italaimat a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani; és pedig:

Kiváló finom valódi kisüsti törköly lit 1 frt — kr.

„ szilvorum „ 1 „ — „

Hegyaljai „ törköly „ — 80 „

detto silvorum „ — 80 „

Seprő-palinka „ — 80 „

Felvidéki valódi borovicska „ 1 ft 40 „

Valódi jamaikai rum, kiváló finom „ 1 ft 50 „

Cuba-rum „ 1 ft — „

Balatonvidéki fehér Ő-bor. „ — 36 „

Tszavidéki „ Uj-bor. „ — 30 „

Különféle liqueurök üvegszámra és kimérve.

Tisztelettel

Roszjarovicz János,

italmérő.

3-2